

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

**на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.05051 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою «Міжнародна економіка»**

**на тему: «СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
МІЖНАРОДНОГО РИНКУ БОРГОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ»**

Виконавець:

студент ЦЗФН, гр.47

Садовник Владислав Анатолійович _____

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри МЕВ

Тарасевич Наталія Вадимівна _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасних умовах розвитку світової економіки країни регулярно здійснюють зовнішні запозичення в цілях активізації інвестиційної діяльності, покриття дефіциту державного бюджету, проведення соціально-економічних реформ і рефінансування поточних боргових зобов'язань. У міру лібералізації функціонування світового фінансового ринку відбувається посилення залежності різних країн світу від зовнішнього фінансування, яке реалізується перш за все через інфраструктуру і механізми міжнародного боргового ринку. Сучасний міжнародний борговий ринок можна трактувати як сукупність умов, що забезпечують здійснення операцій купівлі-продажу різних видів боргових зобов'язань на міжнаціональному рівні.

Еволюція розвитку міжнародного боргового ринку відображає як технологічні інноваційні досягнення, так і проблеми, з якими довелося зіткнутися учасникам міжнародного боргового ринку в процесі підготовки і реалізації угод з використанням різноманітних інструментів боргового фінансування. Розвиток міжнародного боргового ринку буде продовжуватися в майбутньому, оскільки система міжнародного боргового фінансування потребує постійного вдосконалення і більш ретельного регулювання. Все це обумовлює необхідність подальшого дослідження питань розвитку міжнародного боргового ринку.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробки практичних рекомендацій, спрямованих на оптимізацію функціонування та подальшого розвитку міжнародного ринку боргових зобов'язань.

Завдання дослідження:

- теоретично обґрунтувати сутність боргових зобов'язань та їх роль у міжнародному фінансуванні;
- визначити поняття та основи функціонування міжнародного ринку боргових зобов'язань, охарактеризувати основні інструменти міжнародного ринку боргових зобов'язань;
- розглянути особливості еволюційного розвитку міжнародного ринку боргових зобов'язань;
- дослідити структуру та динаміку міжнародного ринку боргових цінних паперів;
- надати оцінку структурування та функціонування сучасного ринку синдікованих кредитів;
- дослідити проблемні питання щодо формування сучасного ринку боргових зобов'язань;
- запропонувати напрямки оптимізації розвитку сучасного ринку боргових зобов'язань.

Об'єктом дослідження виступає сучасний міжнародний ринок боргових зобов'язань.

Предметом дослідження є економічні основи функціонування міжнародного ринку боргових зобов'язань.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі бакалавра використано наступні загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: метод узагальнення та синтезу, метод системно-аналітичний; метод порівняння - для визначення причин та ступеню впливу динамічних змін і відхилень; метод угруповань - для систематизації фактичних даних; метод табличного відображення аналітичних даних - для відображення аналітичної інформації.

Інформаційною основою дослідження виступають законодавчі акти з питань функціонування ринку боргових зобов'язань, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених і фахівців у сфері функціонування та регулювання міжнародного ринку боргових зобов'язань.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменування). Загальний обсяг роботи становить 90 сторінок. Основний зміст викладено на 84 сторінках. Робота містить 19 таблиць, 4 рисунка.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ БОРГОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ» розглядаються теоретичні аспекти засади функціонування міжнародного ринку боргових зобов'язань: досліджена сутність боргових зобов'язань та їх роль у міжнародному фінансуванні; розглянуте поняття та основи функціонування міжнародного ринку боргових зобов'язань; охарактеризовані основні інструменти міжнародного ринку боргових зобов'язань.

У другому розділі «ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ БОРГОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В СУЧАСНИХ УМОВАХ» проаналізовано практичні аспекти функціонування міжнародного ринку боргових зобов'язань в сучасних умовах: розглянуті особливості еволюційного розвитку міжнародного ринку боргових зобов'язань; визначена структура та динаміка міжнародного ринку боргових цінних паперів; зроблена оцінка структурування та функціонування сучасного ринку синдікованих кредитів.

У третьому розділі «ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО РИНКУ БОРГОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ» запропоновано напрями подальшого розвитку міжнародного ринку боргових зобов'язань; визначені проблеми функціонування сучасного ринку боргових зобов'язань та напрями оптимізації фінансових інструментів боргового фінансування.

ВИСНОВКИ

Таким чином, після проведення дослідження теоретичних основ функціонування, стану та перспектив розвитку міжнародного ринку боргових зобов'язань, можна зробити наступні висновки:

1. Міжнародний фінансовий ринок - це система ринкових відносин, яка забезпечує акумуляцію і перерозподіл міжнародних фінансових потоків, необхідних для здійснення зовнішньоекономічної діяльності державами, юридичними і фізичними особами. До основних компонентів (сегментів) світового фінансового ринку відносять: валютний ринок; ринок боргових зобов'язань; ринок титулів (прав) власності; ринок похідних фінансових інструментів (деривативів).

2. В результаті проведеного дослідження підходів до визначення поняття «міжнародний ринок боргових зобов'язань», під міжнародним борговим ринком розуміють сферу суспільних відносин, пов'язаних з рухом боргових зобов'язань, що виникають за межами країни реєстрації боржника. Функціонування міжнародного боргового ринку здійснюється з використанням певних інститутів, інструментів та нормативно-правових документів. Продавцями боргових зобов'язань на борговому ринку можуть виступати різні економічні суб'єкти (резиденти і нерезиденти): центральні уряди (суверенний борг); місцеві уряди (муніципальний борг); комерційні компанії та банківські установи (корпоративний борг); фізичні особи (борг фізичної особи).

3. Міжнародний борговий ринок - це взаємодія представників різних країн у зв'язку з переміщенням тимчасово вільних грошових ресурсів від одних суб'єктів ринку до інших з використанням різних видів боргових інструментів. Міжнародний борговий ринок за формою проявляє себе через національні боргові ринки окремих країн світу, але, по суті, є взаємодією представників різних країн у зв'язку з переміщенням боргового капіталу між ними та обслуговування боргових зобов'язань.

4. Сучасний міжнародний ринок боргових зобов'язань не має чітко окреслених меж і відрізняється різноманіттям фінансових інструментів, що на ньому використовуються. За методологією Світового банку існує наступна класифікація боргових зобов'язань: за терміном погашення; за типом позичальника; за типом кредитора. Боргові інструменти міжнародного фінансування поділяться на: євродепозитні сертифікати; ноти та комерційні папери; єврокомерційні папери; банківські позики; облігації.

5. У сучасних умовах на міжнародному ринку боргових зобов'язань домінують розвинуті країни світу, проте в структурі нових випусків міжнародних боргових цінних паперів та залучених синдигованих кредитів швидко зростає питома вага країн, що розвиваються (в першу чергу Китаю).

6. На емісійному і неемісійні сегментах міжнародного боргового ринку переважає монополія невеликого числа найбільших транснаціональних банків світу, які виступають в ролі організаторів угод. Для обох сегментів цього ринку характерна висока ступінь концентрації з точки зору країн-

позичальників, однак поступово підвищується ступінь диверсифікації за рахунок активної участі емітентів і позичальників з країн, що розвиваються.

7. На міжнародному ринку близько 75% вартісного обсягу боргових цінних паперів сформовано банками та іншими фінансовими інститутами, проте в структурі нетто-емісій лідирують нефінансові інститути. У структурі боргових цінних паперів лідирують середньо- і довгострокові інструменти (96%), а серед них превалюють цінні папери з фіксованою ставкою.

8. Позичальники з країн, що розвиваються і частина позичальників з розвинених країн для емісії боргових цінних паперів використовують механізм реєстрації спеціалізованих компаній в офшорних юрисдикціях.

9. У сукупному обсязі ринку синдикуваного кредитування 50% формують позичальники з США, а на десять лідируючих країн припадає близько 83% його сукупної величини. Це означає досить високий рівень концентрації на даному сегменті міжнародного ринку боргових зобов'язань. Швидкими темпами зростають обсяги синдикуваних кредитів, залучених китайськими позичальниками (у тому числі через Гонконг). Галузева структура світового ринку синдикуваних кредитів і їх цільове використання мають виражені регіональні особливості. На даному сегменті міжнародного ринку боргових зобов'язань переважає монополія невеликої кількості найбільш великих транснаціональних банків світу. В організації та залученні синдикуваних кредитів домінують п'ять країн: США, Японія, Великобританія, Німеччина і Франція. У складі банків-організаторів, які є лідерами синдикуваного кредитування в різних регіонах світу, домінують місцеві банки.

У структурі глобального ринку синдикуваних кредитів домінує міжнародний сегмент, однак пропорції між локальним і міжнародним сегментом у країн-лідерів істотно різняться.

10. Подальший розвиток міжнародного ринку боргових зобов'язань як складової частини міжнародного фінансового ринку буде визначатися в першу чергу основними напрямками розвитку саме міжнародного фінансового ринку. Можна окреслити основні напрями подальшого функціонування міжнародного ринку боргових зобов'язань.

11. На міжнародному борговому ринку у частині емісійного сегменту буде простежуватися високий рівень концентрації. Банки та інші фінансові інститути будуть зберігати домінуюче становище. У структурі емісійного сегмента міжнародного ринку боргових зобов'язань будуть домінувати позичальники з розвинених країн. В сучасних умовах розвитку боргового фінансування є висока ймовірність збереження тенденції реєстрації певної частини позичальників з країн, що розвиваються і розвинених країн, в офшорних зонах. У структурі емісійного сегмента міжнародного ринку боргових зобов'язань збережеться домінуюче становище середньо- і довгострокових інструментів. У структурі короткострокових інструментів - основну частину становитимуть комерційні папери.

12. На неемісійні сегменті світового ринку боргових зобов'язань міжнародні фінансово-кредитні інститути та уряди різних країн не будуть

відігравати помітну роль в порівнянні з емісійним сегментом. У структурі синдікованих кредитів буде зберігатися домінуюче становище позичальників з розвинених країн. У той же час, простежується тенденція до підвищення питомої ваги позичальників з країн, що розвиваються. У сегменті синдікованого кредитування спостерігається загальний тренд, пов'язаний з ростом обсягів більшої кількості країн. В умовах фінансово-економічної стабілізації наявна тенденція до поліпшення основних параметрів залучення синдікованих кредитів. У структурі ринку синдікованого кредитування переважають позичальники, які займаються виробництвом споживчих та промислових товарів, пов'язані з фінансовим сектором, транспортом.

АНОТАЦІЯ

Садовник Владислав Анатолійович, «Сучасний стан та тенденції розвитку міжнародного ринку боргових зобов'язань».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.05051 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародна економіка». - Одеський національний економічний університет. - Одеса, 2021 рік.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є сучасний міжнародний ринок боргових зобов'язань.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти засади функціонування міжнародного ринку боргових зобов'язань: досліджена сутність боргових зобов'язань та їх роль у міжнародному фінансуванні; розглянуте поняття та основи функціонування міжнародного ринку боргових зобов'язань; охарактеризовані основні інструменти міжнародного ринку боргових зобов'язань.

Проаналізовано практичні аспекти функціонування міжнародного ринку боргових зобов'язань в сучасних умовах: розглянуті особливості еволюційного розвитку міжнародного ринку боргових зобов'язань; визначена структура та динаміка міжнародного ринку боргових цінних паперів; зроблена оцінка структурування та функціонування сучасного ринку синдікованих кредитів.

Запропоновано перспективні напрямки розвитку сучасного ринку боргових зобов'язань та оптимізації фінансових інструментів боргового фінансування.

Ключові слова: міжнародний ринок, міжнародне фінансування, борговий ринок, боргові зобов'язання, цінні папери, кредитні зобов'язання.

ANNOTATION

Sadovnik Vladislav, "Current state and development trends of the international debt market".

Thesis for Master degree in specialty 6.05051 «International economic relations» under the program «International economy». - Odessa National Economic University. - Odessa, 2021.

This thesis consists of three chapters. The object of research is the modern international debt market.

The work deals with the theoretical aspects of the principle of functioning of the international debt market: the essence of debt obligations and their role in international financing is studied; the concept and bases of functioning of the international market of debt obligations are considered; the main instruments of the international debt market are described.

The practical aspects of functioning of the international market of debt obligations in modern conditions are analyzed: features of evolutionary development of the international market of debt obligations are considered; the structure and dynamics of the international debt securities market are determined; an assessment of the structuring and functioning of the modern syndicated loan market is made.

Prospective directions of development of the modern debt market and optimization of financial instruments of debt financing are proposed.

Keywords: international market, international financing, debt market, debt obligations, securities, credit obligations.